



สภาพทั่วไปของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

3.1 ลักษณะทางกายภาพ

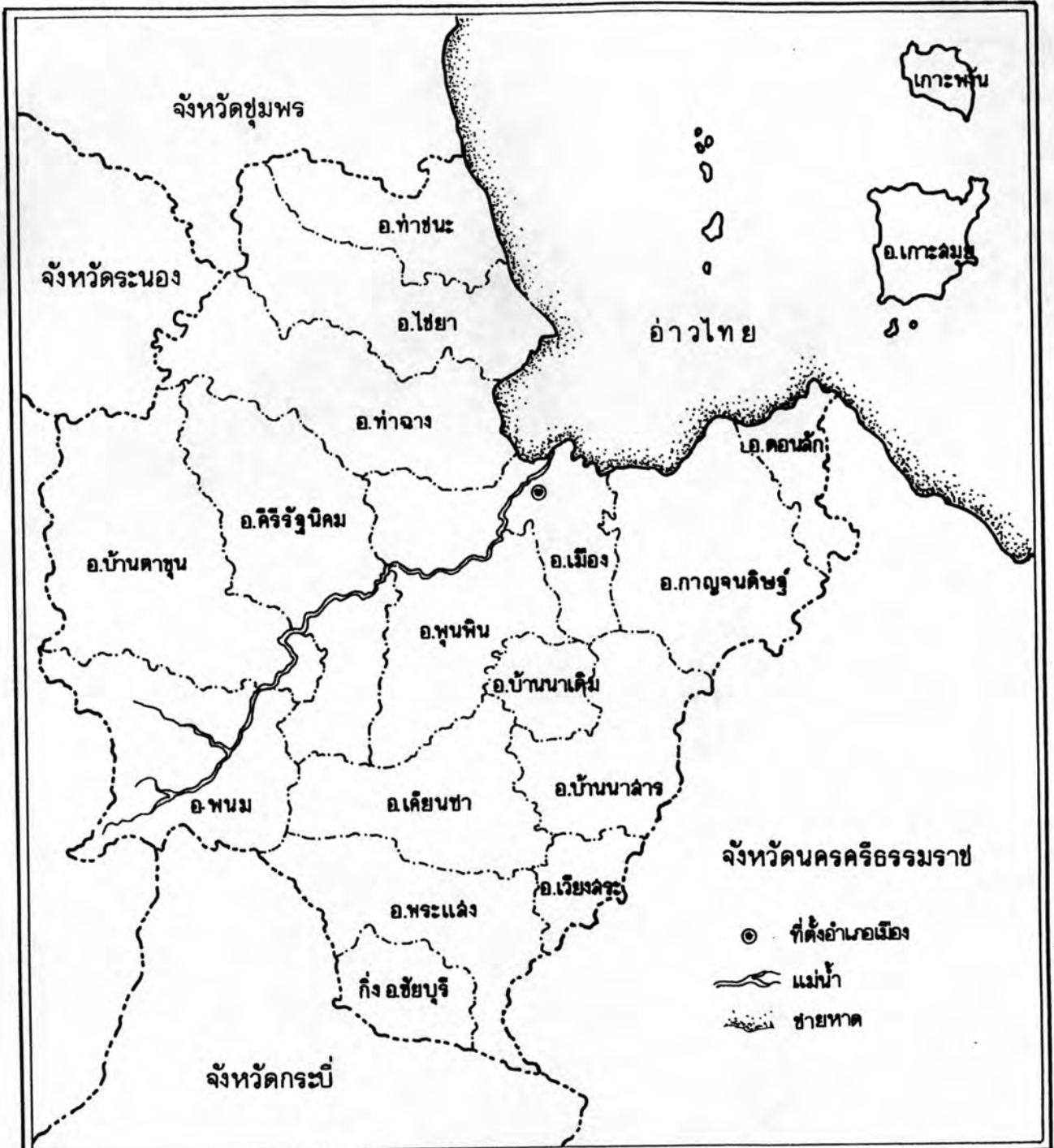
3.1.1 ที่ตั้งและเขตการปกครอง

จังหวัดสุราษฎร์ธานี ตั้งอยู่บนฝั่งตะวันออกของภาคใต้ระหว่างเส้นรุ้งที่ 8° 17' - 9° 50' เหนือและเส้นแวงที่ 98° 28' - 100° 5' ตะวันออก มีเนื้อที่ประมาณ 12,892.21 ตารางกิโลเมตร เป็นจังหวัดที่มีพื้นที่มากที่สุดในภาค ใต้เป็นร้อยละ 18.20 ของภาคใต้ (70,827 ตารางกิโลเมตร) อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถไฟประมาณ 650 กิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองเป็น 16 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ คือ อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี อำเภอพุนพิน อำเภอท่าฉาง อำเภอไชยา อำเภอท่าชนะ อำเภอกาญจนดิษฐ์ อำเภอดอนสัก อำเภอพนม อำเภอบ้านตาขุน อำเภอคีรีรัฐนิคม อำเภอบ้านนาสาร อำเภอเวียงสระ อำเภอเคียนซา อำเภอหระแสง อำเภอกะสมุย อำเภอกะพัง กิ่งอำเภอบ้านนาเดิม และกิ่งอำเภอชัยบุรี และมี 1 เทศบาลเมือง 2 เทศบาลตำบล โดยมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดชุมพรและอำเภอไทย
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดนครศรีธรรมราชและอำเภอไทย
- ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดกระบี่
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดพังงาและจังหวัดระนอง

3.1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีลักษณะภูมิประเทศผสมผสานกันหลายลักษณะ คือ มีภูเขาประมาณร้อยละ 49 ของพื้นที่จังหวัด ได้แก่ เทือกเขาภูเก็จซึ่งทอดยาวตามแนวเหนือใต้ของพื้นที่จังหวัด สภาพภูมิประเทศจึงมีความลาดเอียงจากทิศตะวันตกไปทางตะวันออก เป็นแหล่งต้นน้ำที่มีแม่น้ำสำคัญ 2 สาย คือ แม่น้ำตาปี และแม่น้ำพุมดวง ไหลผ่านที่ราบตอนกลางลงสู่ทะเลทางทิศตะวันออกบริเวณอ่าวบ้านดอน นอกจากนี้ยังมีพื้นที่เกาะในทะเลอีกเป็นจำนวนมาก โดยสามารถจำแนกลักษณะภูมิประเทศที่สำคัญได้ 4 ลักษณะได้แก่



แสดง : อาณาเขตการปกครอง จังหวัดฉะเชิงเทรา

----- แนวเขตจังหวัด
 - - - - - แนวเขตอำเภอ

ที่มา : สำนักผังเมือง



ก. พื้นที่ราบสูงทางทิศตะวันตก สภาพพื้นที่เป็นแบบลูกคลื่นลอนลาด จนถึงพื้นที่ลาดชันหรือภูเขา บางส่วนเป็นที่ราบสูง มีภูเขาใหญ่ย่อยสลับซับซ้อน ได้แก่ พื้นที่ในเขตอำเภอคีรีรัฐนิคม อำเภอบ้านตาขุนและอำเภอท่าฉาง

ข. พื้นที่ตอนกลางและริมทะเล อยู่ในเขตอำเภอท่าชนะ อำเภอไชยา อำเภอท่าฉาง อำเภอพุนพิน อำเภอเคียนซา อำเภอพระแสง และกิ่งอำเภอบ้านนาเดิม ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาด และมีที่ราบซึ่งกระจายเป็นบริเวณกว้างทางตอนกลางของจังหวัดไปจนถึงชายฝั่งทะเล

ค. พื้นที่ราบสูงทางทิศตะวันออก บริเวณเทือกเขาบรรทัดซึ่งกั้นเขตแดนจังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ในเขตอำเภอกอนสัก อำเภอกาญจนดิษฐ์ และอำเภอเวียงสระ

ง. พื้นที่เกาะในทะเล ซึ่งมีสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ลาดชัน หรือภูเขา มีพื้นที่ในเขตอ่าวไทย เป็นเกาะต่างๆ ตั้งอยู่ขนานกับแผ่นดินใหญ่เป็นจำนวนมาก มีเกาะที่สำคัญคือ เกาะสมุย เกาะพะงัน และหมู่เกาะอ่างทอง ซึ่งเกาะสมุยเป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุดของจังหวัด

3.1.3 ลักษณะภูมิอากาศ

ก. ภูมิอากาศ จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีภูมิอากาศแบบมรสุมเมืองร้อน (Tropical Monsoon Climate) ตามการจำแนกภูมิอากาศของคอปเปน (Koppen's Classification) ซึ่งลักษณะภูมิอากาศแบบนี้จะมีอากาศร้อน และมีฝนตกชุก โดยแบ่งออกได้ 2 ฤดูกาล คือ

- ฤดูฝน จะมีฝนตกชุกเป็นเวลา 9-10 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงเดือนมกราคม

- ฤดูร้อน ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนเมษายน

ข. ปริมาณน้ำฝน เนื่องจากจังหวัดสุราษฎร์ธานี ตั้งอยู่ติดกับอ่าวไทย จึงมีฝนตกเกือบตลอดปี โดยในเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคมได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งพัดพาเอาความชุ่มชื้นจากทะเลอันดามัน แต่ทำให้ฝนตกไม่มากนัก เนื่องจากมีเทือกเขาภูเก็ทกั้นอยู่ ส่วนในช่วงระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนมกราคมจะมีฝนตกชุกมาก ทั้งนี้เพราะได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งพัดผ่านอ่าวไทย สำหรับในช่วงระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายนได้รับกระแสลมจากทะเลจีนใต้ ซึ่งเป็นลมร้อนและชื้น ในช่วงนี้มีฝนตกน้อยที่สุด

ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 10 ปี (พ.ศ. 2521-2530) อำเภอเมือง วัดได้จำนวน 1420.9 มิลลิเมตรต่อปี โดยปริมาณฝนตกมากที่สุดในเดือนพฤศจิกายน วัดได้ 327.7 มิลลิเมตร ซึ่งมีฝนตกจำนวน 19.3 วัน และปริมาณฝนตกน้อยที่สุดในเดือนกุมภาพันธ์ วัดได้ 11.9 มิลลิเมตร มีฝนตก 2.4 วัน โดยเฉลี่ยแล้วจังหวัดสุราษฎร์ธานี จะมีฝนตกเฉลี่ย 164.8 วันต่อปี

ค. อุณหภูมิ จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีอุณหภูมิสม่ำเสมอตลอดปี ในคาบ 10 ปี (ปีพ.ศ.2521-2530) มีค่าความแตกต่างของอุณหภูมิสูงสุดและต่ำสุดในรอบ 3 ปีกองศาเซลเซียส เดือนมกราคมเป็นเดือนที่มีอุณหภูมิต่ำสุดวัดได้ 25.0 องศา และสูงสุดในเดือนเมษายน วัดได้ 38.0 องศาเซลเซียส

ง. ความชื้นสัมพัทธ์ เนื่องจากจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีฝนตกเกือบตลอดปี จึงทำให้มีความชุ่มชื้นสูงเกือบตลอดปี โดยมีความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยตลอดปีวัดได้ 82.1 เปอร์เซ็นต์

จ. ลมและทิศทางลม ลมที่มีอิทธิพลต่อจังหวัดสุราษฎร์ธานี คือ ลมประจำถิ่น ได้แก่ ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนเมษายน

นอกจากลมมรสุมแล้วจังหวัดสุราษฎร์ธานียังได้รับอิทธิพลจากพายุหมุนเขตร้อนในมหาสมุทรแปซิฟิกและทะเลจีนใต้พายุเหล่านี้ทำให้เกิดฝนตกหนัก และน้ำท่วมฉับพลัน จะเกิดขึ้นในเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม ซึ่งกำลังแรงของลมและคลื่นจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่เรือต่างๆ และอาคารบ้านเรือนได้ และพายุดังกล่าวนี้จะไม่เกิดขึ้นบ่อยนัก

3.1.4 ทรัพยากรธรรมชาติ

จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นจังหวัดหนึ่งซึ่งมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์มาก ที่สำคัญได้แก่

ก. ทรัพยากรป่าไม้ ประกอบด้วยป่าดงดิบตามแถบภูเขาสูงและป่าชายเลน ตามชายฝั่งทะเล จัดเป็นป่าสงวนแห่งชาติ 30 แห่ง อุทยานแห่งชาติ 2 แห่ง ได้แก่ อุทยาน-แห่งชาติเขาสก และอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า 1 แห่ง คือ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองแสง เขตห้ามล่าสัตว์ป่า 2 แห่ง และป่าเตรียมการสงวน 1 แห่ง มีเนื้อที่รวมประมาณ 9,389 ตารางกิโลเมตร

ข. แหล่งน้ำ มีแม่น้ำสายสำคัญ 2 สาย คือ แม่น้ำตาปี ความยาว 230 กิโลเมตร และแม่น้ำพุมดวง 80 กิโลเมตร จัดเป็นแม่น้ำที่ใหญ่ที่สุดของภาคใต้ นอกจากนี้ยังมีคลองและลำธารอีก 38 สายทั้งหมดไหลลงสู่อ่าวไทย และสามารถใช้ประโยชน์ทั้งการพลังงาน การชลประทาน การเกษตร การท่องเที่ยว และการประมง ส่วนน้ำบาดาลมีอยู่เป็นบริเวณกว้างทั่วทั้งจังหวัด แต่บริเวณทางด้านตะวันออกจะเป็นบริเวณที่น้ำมีคุณภาพดีที่สุด

ค. แร่ธาตุ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรแร่อยู่มากมาย แร่ที่สำคัญ ได้แก่ ดิบุก วุลแฟรม ยิบซั่ม พลวง แบไวท์ ลิกไนท์ ฟลูออไรด์ ดินขาว และ บอลเคลย์ แร่ที่สำคัญ และเปิดทำเหมืองในจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีดังนี้

ดิบุก มีใน อำเภอพนม อำเภอคีรีรัฐนิคม อำเภอเวียงสระ
อำเภอกาญจนดิษฐ์ อำเภอนาสาร อำเภอเกาะสมุย
อำเภอเกาะพะงัน และกิ่งอำเภอบ้านนาเดิม

วุลแฟรม มีใน อำเภอพนม อำเภอเวียงสระ อำเภอเกาะพะงัน
และกิ่งอำเภอนาเดิม

ยิบซั่ม มีใน อำเภอเวียงสระ อำเภอกาญจนดิษฐ์ และ
อำเภอบ้านนาสาร

แบไวท์ มีใน อำเภอกาญจนดิษฐ์ อำเภอบ้านนาสาร และอำเภอพุนพิน
พลวง มีใน อำเภอเวียงสระ

ง. ทรัพยากรประมง ในเขตอ่าวบ้านดอนเป็นบริเวณที่มีความอุดมสมบูรณ์มากในด้านสัตว์น้ำชายฝั่ง เพราะเป็นเขตต่อเนื่องของน้ำเค็มและน้ำจืด ซึ่งแม่น้ำสายต่าง ๆ พัดพามาเป็นเขตนํ้าตื้นเป็นบริเวณกว้าง เหมาะสมกับการเจริญเติบโตของสัตว์น้ำหลายประเภท ส่งผลให้มีการเพาะเลี้ยงหอยนางรม หอยแครง และกุ้งกุลาดำ อีกทั้งยังมีพื้นที่ป่าชายเลนที่อุดมสมบูรณ์มีระดับน้ำไม่ลึกมากสามารถทำการเพาะเลี้ยงชายฝั่งได้ดี ในบริเวณนี้มีการเลี้ยงกุ้งแซบวัยหรือกุ้งกุลาดำ นอกจากนี้ยังมีแหล่งน้ำจืดธรรมชาติ เช่น แม่น้ำตาปี แม่น้ำพุมดวง และคลองต่างๆที่เป็นแหล่งประมงน้ำจืดของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

จ. ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีทรัพยากรการท่องเที่ยวจำนวน 99 แห่ง ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ 67 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี 24 แห่ง และแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมอีก 8 แห่ง โดยได้จัดกลุ่มการท่องเที่ยวออกเป็น 8 กลุ่ม

1. กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวอำเภอมืองและกาญจนดิษฐ์
2. กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวอำเภอไชยา
3. กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวอำเภอกอนสัก
4. กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวอำเภอพนม
5. กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวเกาะสมุย
6. กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวหมู่เกาะอ่างทอง
7. กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวเกาะพะงัน
8. กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวเวียงสระ-นาสาร

กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญมากที่สุด คือ เกาะสมุยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางทะเลในระดับนานาชาติ รองลงมา ได้แก่ กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวไชยา และหมู่เกาะอ่างทอง ตามลำดับ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในเขตพื้นที่ชายทะเลทั้งสิ้น

3.1.5 การคมนาคม

การคมนาคมติดต่อภายในจังหวัดสุราษฎร์ธานี และการติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง สามารถกระทำได้สะดวกทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ

ก. การคมนาคมทางบก แบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ

- 1) ทางรถยนต์ ระบบถนนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย
 - ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 41 เป็นเส้นทางที่สำคัญในการเปิดพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี ให้สามารถติดต่อกับจังหวัดในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และช่วยลดระยะทางการติดต่อระหว่างจังหวัดในเขตภาคใต้ตอนล่างในด้านฝั่งทะเลตะวันออกกับภาคตะวันตก ภาคกลางและกรุงเทพมหานคร
 - ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 401 เป็นเส้นทางสำคัญที่เชื่อมต่อพื้นที่ชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก กับพื้นที่ชายฝั่งทะเลด้านตะวันตกของบริเวณภาคใต้ตอนบน โดยเริ่มต้นจากอำเภอตะกั่วป่า (จังหวัดพังงา) ผ่านอำเภอพนม-อำเภอบ้านตาขุน-อำเภอพุนพิน-อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี อำเภอกาญจนดิษฐ์-อำเภอกอนสัก ไปสิ้นสุดที่จังหวัดนครศรีธรรมราช

- ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 4009 เป็นเส้นทางติดต่อระหว่างชุมชนเมืองสุราษฎร์ธานี กับชุมชนสำคัญทางตอนใต้ของจังหวัด และสามารถติดต่อกับจังหวัดนครศรีธรรมราชได้ เริ่มต้นจากชุมชนเมืองสุราษฎร์ธานี ผ่านนิคมสร้างตนเองขุนทะเล อำเภอบ้านนาสาร-อำเภอเวียงสระ เป็นเส้นทางที่มีความสำคัญในการขนถ่ายผลผลิตยางพาราและไม้ผล ไปสู่ตลาดกลางที่ชุมชนสุราษฎร์ธานี

- ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 4040 เป็นเส้นทางสายใหม่ที่โครงการพัฒนาภาคใต้ตอนบน กำหนดให้เป็นเส้นทางติดต่อระหว่างเมืองหลักสุราษฎร์ธานี และเมืองหลักภูเก็ต เพื่อลดระยะทางและเวลาในการติดต่อแทนเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 401 เริ่มต้นจากแยกทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 401 ที่อำเภอพนม ไปอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

- ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4142 เป็นเส้นทางที่เชื่อมต่อระหว่างชุมชนที่อยู่โดยรอบอ่าวบ้านดอนกับชุมชนที่อยู่ตามหมู่เกาะต่างๆ เริ่มต้นจากแยกทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 401 ไปอำเภอคอนสัก นอกจากนี้ยังมีความสำคัญต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามหมู่เกาะต่าง ๆ เพราะสามารถนำนักท่องเที่ยว และสินค้าต่าง ๆ ไปยังท่าเรือเฟอร์รี่อำเภอคอนสักได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว เป็นการลดระยะเวลาการเดินทางจากเดิม ที่ต้องเดินทางจากชุมชนเมืองสุราษฎร์ธานี หรือจากชุมชนขนอมในจังหวัดนครศรีธรรมราช

- ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 4008 เป็นเส้นทางที่เชื่อมต่อระหว่างชุมชนเมืองสุราษฎร์ธานี และชุมชนท่าข้าม ซึ่งเป็นศูนย์กลางการคมนาคมและเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุด

- ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 4035 เป็นอีกเส้นทางหนึ่งที่เชื่อมต่อระหว่างจังหวัดสุราษฎร์ธานีกับพื้นที่ด้านตะวันตกของภาค คือจังหวัดกระบี่และจังหวัดพังงา เริ่มต้นจากอำเภอพระแสง ผ่านนิคมสร้างตนเองพระแสงไปสิ้นสุดที่จังหวัดกระบี่

- ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 4037 เริ่มต้นจากแยกทางหลวงจังหวัดหมายเลข 4035 กิ่งอำเภอชัยบุรี ไปอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

- ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 4100 จากแยกทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 401 ไปอำเภอคีรีรัฐนิคม

- ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 4110 จากอำเภอพระแสง ไปอำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

- ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 4112 จากอำเภอหลังสวน (จังหวัดชุมพร) ผ่านอำเภอท่าชนะ-อำเภอไชยา-อำเภอท่าฉาง-บรรจบกับทางหลวงจังหวัดหมายเลข 4008 ที่อำเภอพุนพิน

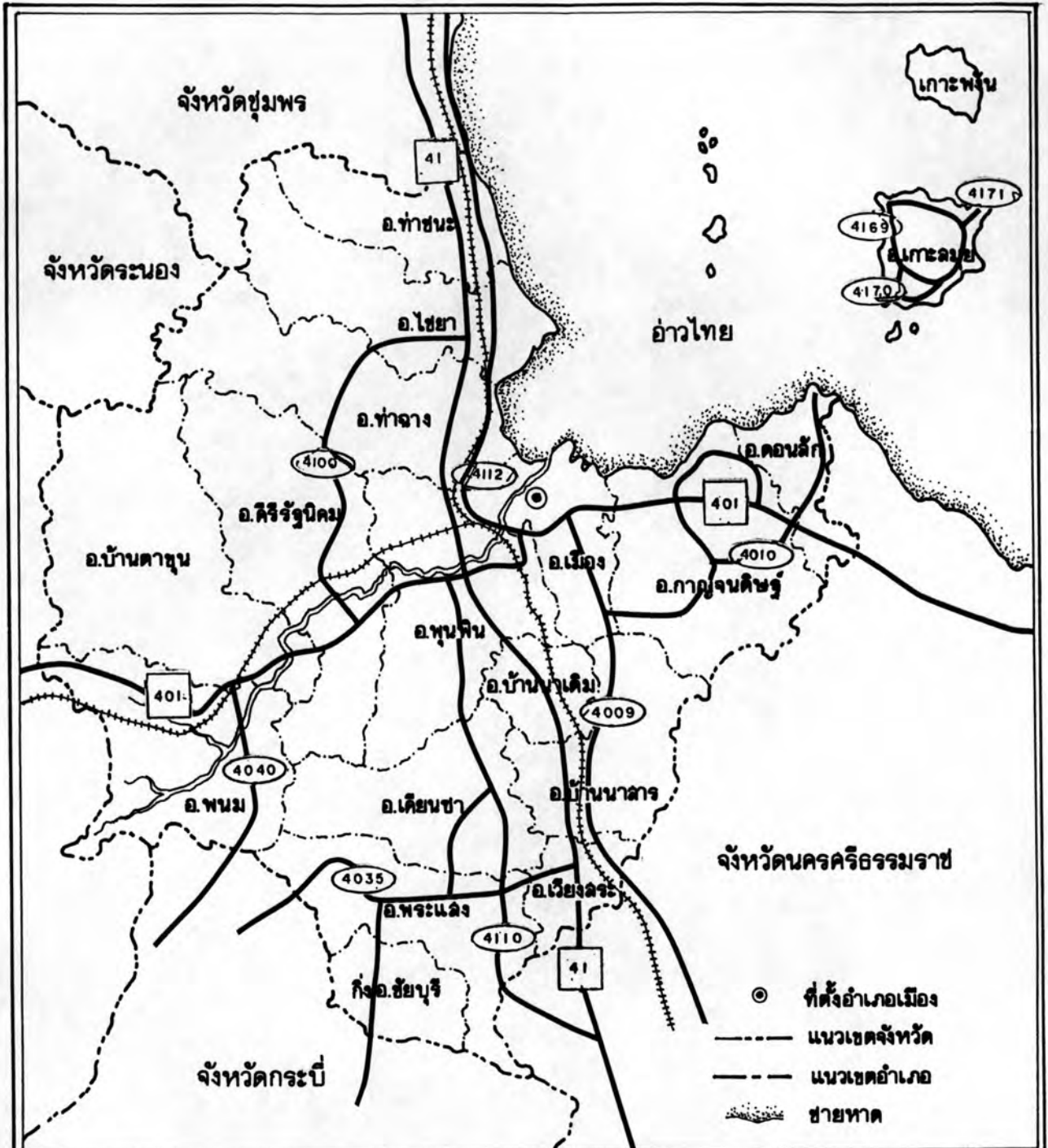
- ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 4133 จากทางแยกทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 401 -อำเภอเคียนซา-อำเภอพระแสง

2) ทางรถไฟ การโดยสารโดยทางรถไฟของจังหวัดสุราษฎร์ธานีนับว่ามีความสะดวกพอสมควร โดยมีเส้นทางรถไฟสายใต้ที่ผ่านจากอำเภอท่าฉาง ไชยา ท่าชนะ พุนพิน ถึงอำเภอบ้านนาเคิม บ้านนาสาร เวียงสระ ในแต่ละวันมีรถไฟทั้งเที่ยวขึ้นและเที่ยวลงประมาณ 22 เที่ยว โดยเป็นช่วงยาววันละ 12 เที่ยว ช่วงสั้นวันละ 10 เที่ยว มีสถานีรถไฟที่ใหญ่ที่สุดของจังหวัดคือ สถานีสุราษฎร์ธานีตั้งอยู่ที่อำเภอพุนพิน เป็นสถานีศูนย์กลางของจังหวัด และมีสถานีรับ-ส่งผู้โดยสารและสินค้าที่ท่าชนะ ไชยา ท่าฉาง บ้านนาสาร เวียงสระ และกิ่งอำเภอบ้านนาเคิม โดยมีระยะทางจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 651 กิโลเมตร

ข. การคมนาคมทางน้ำ มีการใช้ประโยชน์จากแม่น้ำตาปี และแม่น้ำพุมดวง มาแต่อดีต โดยเฉพาะบริเวณใกล้กับปากแม่น้ำ แต่ปัจจุบันได้ลดบทบาทลงยกเว้นการขนส่งทางทะเล โดยมีท่าเรือชายฝั่งและท่าเรือประมงที่สามารถอำนวยความสะดวกแก่ประชากรในจังหวัดได้ นอกจากนี้ยังเป็นศูนย์กลางของการจำหน่ายและเก็บเชื้อเพลิงก๊าซ และคลังน้ำมันของภาคใต้ตอนบนโดยขนส่งมาจากภาคตะวันออกโดยทางเรือ และบริเวณอำเภอคอนสักมิ ทำเรือเฟอร์รี่ ซึ่งแล่นติดต่อกับเกาะสมุยเป็นเส้นทางสำคัญในการติดต่อระหว่างแผ่นดินใหญ่กับเกาะสมุย และช่วยให้การคมนาคมเป็นไปอย่างสะดวกและเป็นการสนับสนุนการท่องเที่ยวในบริเวณหมู่เกาะต่างๆ อย่างมาก สามารถจัดประเภทท่าเทียบเรือได้ 3 ประเภท คือ

1) ท่าเทียบเรือประมง มีอยู่ 6 ท่า ซึ่งอยู่ในอำเภอเมือง 3 ท่า ได้แก่ ท่าเทียบเรือสุราษฎร์ธานี ท่าองค์การสะพานปลา 1 ท่า และท่าเอกชน 2 ท่า นอกจากนี้มีที่อำเภอคอนสัก อำเภอกาญจนดิษฐ์ และอำเภอท่าชนะ อำเภอละ 1 ท่า ซึ่งเป็นของเอกชนทั้งหมด

2) ท่าเรือขนส่งสินค้าและการโดยสาร โดยอยู่ในแผ่นดินใหญ่ 3 ท่า คือ ท่าเรือของเทศบาลเมืองสุราษฎร์ธานี (ท่าเรือบ้านคอน) ท่าเรือเฟอร์รี่ (อยู่ที่อำเภอคอนสักและอำเภอเกาะสมุย) และท่าเรือท่าท่องเที่ยว (อยู่ที่อำเภอเมือง) ซึ่งเป็นท่าเรือที่ใหญ่ที่สุด



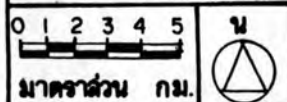
แสดง : เส้นทางคมนาคมจังหวัดสุราษฎร์ธานี

- ทางหลวงแผ่นดิน
- ทางหลวงจังหวัด
- ทางรถไฟ

ที่มา : กรมทางหลวง



แผนที่ 3.2



สามารถให้เรือขนาดใหญ่เข้าเทียบท่าได้

3) ท่าเรือขนส่งน้ำมัน มีอยู่ 4 ท่า ได้แก่ ท่าเรือขนส่งน้ำมันและแอลพีจีของการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ท่าเรือของบริษัทเอสไอ ท่าเรือของบริษัทเชลล์ และท่าเรือของบริษัทคาลเท็กซ์

ค. การคมนาคมทางอากาศ จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีสนามบินพาณิชย์ตั้งอยู่ที่ตำบลหัวเตย อำเภอพุนพิน ห่างจากอำเภอเมืองประมาณ 30 กิโลเมตร จัดเป็นสนามบินในประเทศไทยที่สามารถติดต่อกับกรุงเทพมหานคร ภูเก็ต และนครศรีธรรมราชได้อย่างสะดวก เปิดบริการโดยบริษัทเดินอากาศไทย ให้บริการทั้งรับส่งผู้โดยสารและส่งสินค้าที่น้ำหนักไม่มากนัก และขนาดไม่ใหญ่โตมาก เป็นสนามบินมาตรฐานที่เครื่องบิน 737 สามารถขึ้นลงได้ ให้บริการทุกวันในเส้นทาง ดังนี้

- สุราษฎร์ธานี - หาดใหญ่
- สุราษฎร์ธานี - ภูเก็ต
- สุราษฎร์ธานี - กรุงเทพมหานคร
- สุราษฎร์ธานี - นครศรีธรรมราช

3.2 ลักษณะทางเศรษฐกิจ

3.2.1 ลักษณะเศรษฐกิจโดยทั่วไป

จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีบทบาทความสำคัญต่อเศรษฐกิจของภาคใต้ค่อนข้างสูง ในปีพ.ศ. 2531 จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดมากเป็นอันดับ 3 ของภาคใต้รองจากจังหวัดสงขลา และจังหวัดนครศรีธรรมราช ตามลำดับ โดยมีมูลค่าการผลิตทั้งสิ้น 6,240.0 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 13.85 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคใต้ (45,059.7 ล้านบาท) สาขาการผลิตที่ทำรายได้ให้จังหวัดสุราษฎร์ธานีมากที่สุด คือ สาขาการบริการ คิดเป็นร้อยละ 20.41 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ยางพารา มะพร้าว ปาล์มน้ำมัน ดังนั้นบทบาทของจังหวัดสุราษฎร์ธานีที่มีต่อภาคใต้ คือ บทบาททางการเกษตร ในปี พ.ศ. 2527-2531 สาขาอุตสาหกรรมเป็นสาขาการผลิตที่มีอัตราการขยายตัวต่อปีในช่วงเวลาดังกล่าวสูงสุด คือ ร้อยละ 44.12 ต่อปี รองลงมาได้แก่ สาขาเหมืองแร่และย่อยหิน และสาขาธนาคารประกันภัยและอสังหาริมทรัพย์ โดยคิดเป็นร้อยละ

ตารางที่ 3.1 ผลผลิตทั้งหมดรวมของจังหวัดในภาคใต้ ปี พ.ศ.2531 (ราคาคงที่ปี 2515)

จังหวัด	ผลผลิตทั้งหมดรวม ปี พ.ศ. 2531	
	จำนวน (ล้านบาท)	ร้อยละ
1. สบขลา	7,664.0	17.01
2. นครศรีธรรมราช	6,355.6	14.11
3. สุราษฎร์ธานี	6,240.9	13.85
4. ชุมพร	3,184.1	7.07
5. ตรัง	2,750.6	6.10
6. นราธิวาส	2,698.7	6.00
7. ภูเก็ต	2,603.7	5.78
8. ยะลา	2,079.7	4.62
9. ปัตตานี	2,296.1	5.10
10. กระบี่	2,187.2	4.85
11. พังงา	2,182.2	4.84
12. พัทลุง	2,007.7	4.46
13. สตูล	1,472.3	3.27
14. ระนอง	1,326.9	2.94
รวม	45,059.7	100.00

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 3.2 ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดสุราษฎร์ธานี แต่ละสาขาการผลิตใน ปีพ.ศ. 2527 - 2531
(ราคาคงที่ปี 2515)

สาขาการผลิต	จำนวน ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด ปี พ.ศ. 2527 - 2531				อัตราการ ขยายตัว (ร้อยละต่อปี)
	ปี พ.ศ. 2527 (ล้านบาท)	ร้อยละ	ปี พ.ศ. 2531 (ล้านบาท)	ร้อยละ	
1. การเกษตร	1,475.5	35.51	1,909.3	30.59	6.65
กลีกรวม	988.6	23.79	1,274.0	20.41	6.54
ปศุสัตว์	99.9	2.41	127.6	2.04	6.29
ประมง	169.1	4.07	230.0	3.69	8.00
ป่าไม้	61.7	1.07	90.6	1.45	10.09
การบริการทางการเกษตร	11.6	1.48	12.1	0.19	0.94
การแปรรูปสินค้าเกษตรอย่างง่าย	141.5	0.28	175.0	2.80	4.91
2.เหมืองแร่และการขุดหิน	462.9	11.14	905.9	14.52	18.27
3. อุตสาหกรรม	133.7	3.22	576.8	9.24	44.12
4. ก่อสร้าง	195.6	4.71	272.1	4.36	8.60
5. ไฟฟ้าและประปา	78.1	1.88	122.9	1.96	11.94
6. การคมนาคมและขนส่ง	193.2	4.65	288.9	4.63	10.58
7. การค้าส่งและค้าปลีก	696.4	16.76	930.2	14.92	7.51
8. ธนาคาร ประกันภัย และ อสังหาริมทรัพย์	71.8	1.73	136.3	2.18	17.36
9. ท่องเที่ยว	180.7	4.35	224.2	3.59	5.55
10. บริหารราชการ และป้องกัน ประเทศ	237.9	5.72	297.8	4.77	5.78
11. บริการ	429.4	10.33	576.7	9.24	7.65
รวม	4,155.2	100.00	6,240.9	100.00	10.70

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

18.17 และ 17.36 ตามลำดับ สำหรับสาขาการเกษตรและสาขาบริการ เป็นสาขาการผลิต
หนึ่งที่มีอัตราการขยายตัวต่อปีก่อนข้างสูงคืออยู่ใน อัตราร้อยละ 6.65 และ 7.65 ต่อปี
ตามลำดับ

3.2.2 การประกอบอาชีพ

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร การประมง และการ
ปศุสัตว์เป็นหลัก การพัฒนาอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ เป็นอุตสาหกรรมการแปรรูปผลผลิตทางการ
เกษตร เป็นสินค้าสำเร็จรูปหรือกึ่งสำเร็จรูป และเนื่องจากจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีแหล่ง
ท่องเที่ยวที่สวยงามมากมายทั้งภูเขา น้ำตก หาดทราย หมู่เกาะตลอดจนศิลปวัฒนธรรมมากมาย
จึงดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศให้หลั่งไหลเข้ามาจำนวนมากทำให้อาชีพบริการ
เติบโตมาก ไม่ว่าจะเป็นในรูปของโรงแรม บังกาโล และร้านค้า

ตารางที่ 3.3 สัดส่วนอาชีพของประชากรจังหวัดสุราษฎร์ธานี ปีพ.ศ.2531

อาชีพของประชากร	ร้อยละ
1. เกษตรกรรมป่าน้ำ และการประมง	78.98
2. ทำเหมืองแร่	0.52
3. การอุตสาหกรรมการผลิต	3.61
4. การก่อสร้าง	1.22
5. การพาณิชย์กรรม	6.20
6. การขนส่ง	1.51
7. การบริการ	6.59
8. อื่นๆ	1.37
รวม	100.00

ที่มา : สำนักงานจังหวัดสุราษฎร์ธานี

3.3 ลักษณะทางประชากร

จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีจำนวนประชากรเป็นที่ 3 ของภาคใต้ รองจาก จังหวัดนครศรีธรรมราชและสงขลา โดยในปี พ.ศ.2531 มีประชากรจำนวน 712,054 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 ของจำนวนประชากรในภาคใต้

3.3.1 จำนวน ความหนาแน่น และการกระจายตัวของประชากร

ในปี พ.ศ.2531 จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีประชากรทั้งสิ้น 712,054 คน เป็นประชากรชาย 353,337 คน และเป็นประชากรหญิง 358,717 คน คิดเป็นสัดส่วนของ ประชากรชายต่อหญิง เท่ากับ 99 ต่อ 100 ประชากรส่วนใหญ่จะกระจายอยู่ในพื้นที่ชนบท ที่เหลือรวมตัวหนาแน่นอยู่ในเขตเมือง

พื้นที่ที่จำนวนประชากรอาศัยอยู่มากที่สุดคือ อำเภอกาญจนดิษฐ์ รองลงมาคือ อำเภอเมือง อำเภอพุนพิน มีประชากรมากกว่า 60,000 คน มีสัดส่วนประชากรคิดเป็นร้อยละ 10.38, 9.88 และ 9.33 ตามลำดับ สาเหตุของการตั้งถิ่นฐานของประชากรเป็นจำนวนมาก คือ การมีที่ตั้งที่เหมาะสมคือ ใกล้ศูนย์กลางของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ใกล้แหล่งน้ำ และเส้นทางคมนาคมสะดวก ส่วนพื้นที่ที่มีจำนวนประชากรเป็นสัดส่วนน้อยที่สุดคือ อำเภอเกาะพะงัน อำเภอ บ้านตาขุน และกิ่งอำเภอชัยบุรี ซึ่งอยู่ห่างไกลศูนย์กลางเมือง มีจำนวนประชากรต่ำกว่า 15,000 คน โดยมีสัดส่วนของประชากรเพียงร้อยละ 0.94, 2.57 และ 1.58 ของ ประชากรจังหวัดสุราษฎร์ธานีตามลำดับ

เมื่อพิจารณาด้านความหนาแน่นของประชากรแล้ว พบว่าพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของประชากรมากที่สุดในปี พ.ศ. 2531 คือ เทศบาลเมือง สุราษฎร์ธานี เทศบาลตำบล ท่าข้ามอำเภอเมือง เทศบาลตำบลนาสาร และอำเภอเกาะสมุย ซึ่งมีความหนาแน่นของประชากร 5,989, 1,497 312, 272 และ 126 คนต่อตารางกิโลเมตรตามลำดับ ส่วนอำเภอกาญจน-ดิษฐ์ แม้จะมีจำนวนประชากรอาศัยอยู่มากที่สุด แต่จากการที่มีพื้นที่มากจึงมีความหนาแน่นของ ประชากรเพียง 84 คนต่อตารางกิโลเมตร ส่วนพื้นที่ที่มีประชากรอาศัยอยู่เบาบางมากได้แก่ อำเภอบ้านตาขุน อำเภอท่าฉาง กิ่งอำเภอชัยบุรี และอำเภอพนม ซึ่งมีความหนาแน่นเพียง 8, 22, 25 และ 28 คน ต่อตารางกิโลเมตร โดยเฉพาะอำเภอบ้านตาขุน และกิ่งอำเภอ ชัยบุรี เป็นพื้นที่ที่มีจำนวน และความหนาแน่นของประชากรต่ำมากที่สุดของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตารางที่ 3.4 จำนวนและสัดส่วนประชากรของจังหวัดในภาคใต้ ปี พ.ศ.2531

จังหวัด	จำนวน(คน)	สัดส่วน (%)
1. นครศรีธรรมราช	1,396,209	20.3
2. สงขลา	1,060,029	15.4
3. สุราษฎร์ธานี	712,054	10.4
4. นราธิวาส	536,782	7.8
5. ปัตตานี	518,079	7.5
6. ตรัง	502,968	7.3
7. พัทลุง	448,580	6.5
8. ชุมพร	383,258	5.6
9. ยะลา	339,221	4.9
10. กระบี่	280,818	4.1
11. สตูล	212,446	3.1
12. พังงา	205,997	3.0
13. ภูเก็ต	155,367	2.3
14. ระนอง	107,808	1.6
รวม	6,859,616	100.0

ที่มา : สำนักงานทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง

3.3.2 การเปลี่ยนแปลงของประชากร

ระหว่างปี พ.ศ.2521-2531 มีประชากรเพิ่มจากจำนวน 583,140 คน ในปีพ.ศ.2521 เป็นจำนวน 712,054 คน ในปีพ.ศ.2531 คิดเป็นอัตราการเปลี่ยนแปลงโดยเฉลี่ยร้อยละ 2.02 ต่อปี พื้นที่ที่มีจำนวนประชากรเพิ่มมากที่สุด คือ อำเภอหนองหิน ซึ่งมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 17.23 ของการเพิ่มประชากรของจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยในจำนวนนี้เป็นการเพิ่มในเขตเทศบาลตำบลท่าข้ามเสียกว่าร้อยละ 90 กลุ่มของพื้นที่ที่มีสัดส่วนการเพิ่มของประชากรมาก รองลงมาคือ อำเภอพระแสง (รวมถึงอำเภอชัยบุรี) อำเภอเวียงสระ อำเภอเมือง อำเภอเคียนซา อำเภอกาญจนดิษฐ์ และอำเภอคอนสาร ซึ่งมีประชากรเพิ่มขึ้นเป็นสัดส่วนมากกว่าร้อยละ 6 ของการเพิ่มประชากรจังหวัดสุราษฎร์ธานี พื้นที่ดังกล่าวส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ที่อยู่ทางแถบใต้และตะวันออกของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่วนทางแถบตะวันตกและตะวันตกเฉียงเหนือ ซึ่งมีประชากรอาศัยอยู่เบาบางนั้นมีประชากรเพิ่มในสัดส่วนที่ต่ำกว่าร้อยละ 5 ของการเพิ่มประชากรจังหวัดสุราษฎร์ธานี

เมื่อพิจารณาอัตราการเปลี่ยนแปลงของประชากรระหว่างปีพ.ศ.2521-2531 แล้วพบว่า อำเภอเคียนซา กิ่งอำเภอชัยบุรี และอำเภอพนม เป็นพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงของประชากรจากปี พ.ศ.2521 มาก คือ มีอัตราการขยายตัวของประชากร โดยเฉลี่ยร้อยละ 6.03, 5.82 และ 4.44 ต่อปี ตามลำดับ ส่วนอำเภอเกาะพะงันและอำเภอเกาะสมุยกลับมีประชากรลดลง โดยมีอัตราการขยายตัวของประชากรโดยเฉลี่ยร้อยละ -1.74 และ -0.93 ต่อปี ตามลำดับ

3.3.3 การจัดกลุ่มพื้นที่ตามลักษณะประชากร

ในการแบ่งกลุ่มของพื้นที่อำเภอต่างๆ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานีนั้นพิจารณาจากจำนวน, ความหนาแน่น และการเปลี่ยนแปลงประชากร โดยสามารถแบ่งออกเป็น 6 กลุ่มคือ

1. ชุมชนเมืองที่มีจำนวนประชากรมาก ความหนาแน่นประชากรมากกว่า 1,400 คนต่อตารางกิโลเมตร แต่มีอัตราการขยายตัวของประชากรโดยเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 2.0 ต่อปี ได้แก่ เขตเทศบาลเมือง และเทศบาลตำบลท่าข้าม

2. พื้นที่ที่มีจำนวนประชากรมากถึงปานกลาง มีความหนาแน่นประชากร 80-300 คนต่อตารางกิโลเมตร มีการขยายตัวของประชากรโดยเฉลี่ยร้อยละ 1.5-2.8 ต่อปี ได้แก่ เทศบาลตำบลนาสาร อำเภอเมือง อำเภอเวียงสระ อำเภอกาญจนดิษฐ์ และกิ่งอำเภอบ้านนาเดิม

ตารางที่ 3.5 จำนวนความหนาแน่นและการเปลี่ยนแปลง ของประชากรจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวนรายอำเภอ ปี พ.ศ.2521 และ 2531

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม)	จำนวนประชากร		ร้อยละของ ประชากร		ความหนาแน่น ประชากร (คน / กม ²)		การเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากร ปีพ.ศ.2521 - 2531		
		2521	2531	2521	2531	2521	2531	จำนวน (คน)	การเปลี่ยนแปลง สุทธิ %	อัตราการ เปลี่ยนแปลงต่อปี
1. เทศบาลเมือง	6.95	35,158	41,622	6.03	5.84	5,059	5,989	6,464	4.86	1.70
2. เทศบาลตำบลนาสาร	67.14	16,404	18,293	2.18	2.57	244	272	1,889	1.42	1.10
3. เทศบาลตำบลท่าข้าม	14.10	-	21,110	-	2.96	-	1,497	-	-	2.04
4. อำเภอเมือง	225.85	58,787	70,365	10.08	9.88	260	312	11,578	8.70	1.18
5. อำเภอกาญจนดิษฐ์	879.00	63,173	73,923	10.83	10.38	72	84	10,750	8.08	1.58
6. อำเภอเกาะสมุย	228.70	31,724	28,882	5.44	4.06	139	126	-2,842	-63.93	-0.93
7. อำเภอไชยา	1,010.90	33,763	38,209	5.79	5.37	33	38	4,446	3.34	1.24
8. อำเภอท่าชนะ	687.40	25,998	29,227	4.46	4.10	58	43	3,229	2.43	1.18
9. อำเภอดำรงวิทยารมย์	1,355.80	31,367	38,858	5.38	5.46	23	29	7,491	5.63	2.16
10. อำเภอท่าฉาง	1,167.70	22,981	25,448	3.94	3.57	20	22	2,467	1.85	1.02
11. อำเภอบ้านนาสาร	772.16	44,134	49,505	7.57	6.95	57	64	5,371	4.04	1.16
12. อำเภอพระแสง	950.00	34,497	37,402	5.92	5.25	25	39	14,131	10.62	3.49(3.51)
13. อำเภอพุนพิน	1,194.60	64,650	66,460	11.09	9.33	53	56	22,920	17.23	3.08(1.13)
14. อำเภอพนม	707.60	12,796	19,766	2.20	2.78	18	28	6,970	15.24	4.44
15. อำเภอเวียงสระ	427.60	39,255	51,454	6.73	7.23	89	120	12,199	9.17	2.74
16. อำเภอดอนสัก	460.90	20,050	28,533	3.44	4.01	44	62	8,483	6.38	3.59
17. อำเภอเคียนซา	583.60	13,875	24,912	2.38	3.50	24	43	11,037	8.30	6.03
18. อำเภอเกาะพะงัน	194.20	7,955	6,674	1.36	0.94	41	34	-1,281	-31.07	-1.74

ตารางที่ 3.5 จำนวนความหนาแน่นและการเปลี่ยนแปลง ของประชากรจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวนรายอำเภอ ปี พ.ศ.2521 และ 2531 (ต่อ)

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม)	จำนวนประชากร		ร้อยละของประชากร		ความหนาแน่นประชากร (คน / กม ²)		การเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากร ปีพ.ศ.2521 - 2531		
		2521	2531	2521	2531	2521	2531	จำนวน (คน)	การเปลี่ยนแปลง สุทธิ %	อัตราการ เปลี่ยนแปลงต่อปี
19. อำเภอบ้านตาขุน	1,380.20	9,412	11,182	1.61	1.57	7	8	1,770	1.33	1.74
20. กิ่งอำเภอบ้านนาเดิม	207.30	17,161	19,003	2.94	2.67	83	92	1,842	1.38	1.02
21. กิ่งอำเภอชัยบุรี	440.70	-	11,226	-	1.58	-	25	-	-	(5.82)
รวม	12,892.21	583,140	712,054	100.00	100.00	45	55	+133,037 -4,123	+100.00 -100.00	2.02

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

หมายเหตุ : 1. เทศบาลตำบลท่าข้าม ขึ้นอยู่กับอำเภอพุนพิน ตั้งขึ้นเป็นเทศบาล ตำบลในปี พ.ศ.2529 อำเภอพุนพิน แต่เดิม มีพื้นที่ 1208.70

ตารางกิโลเมตร จึงเหลือเพียง 1194.60 ตารางกิโลเมตร

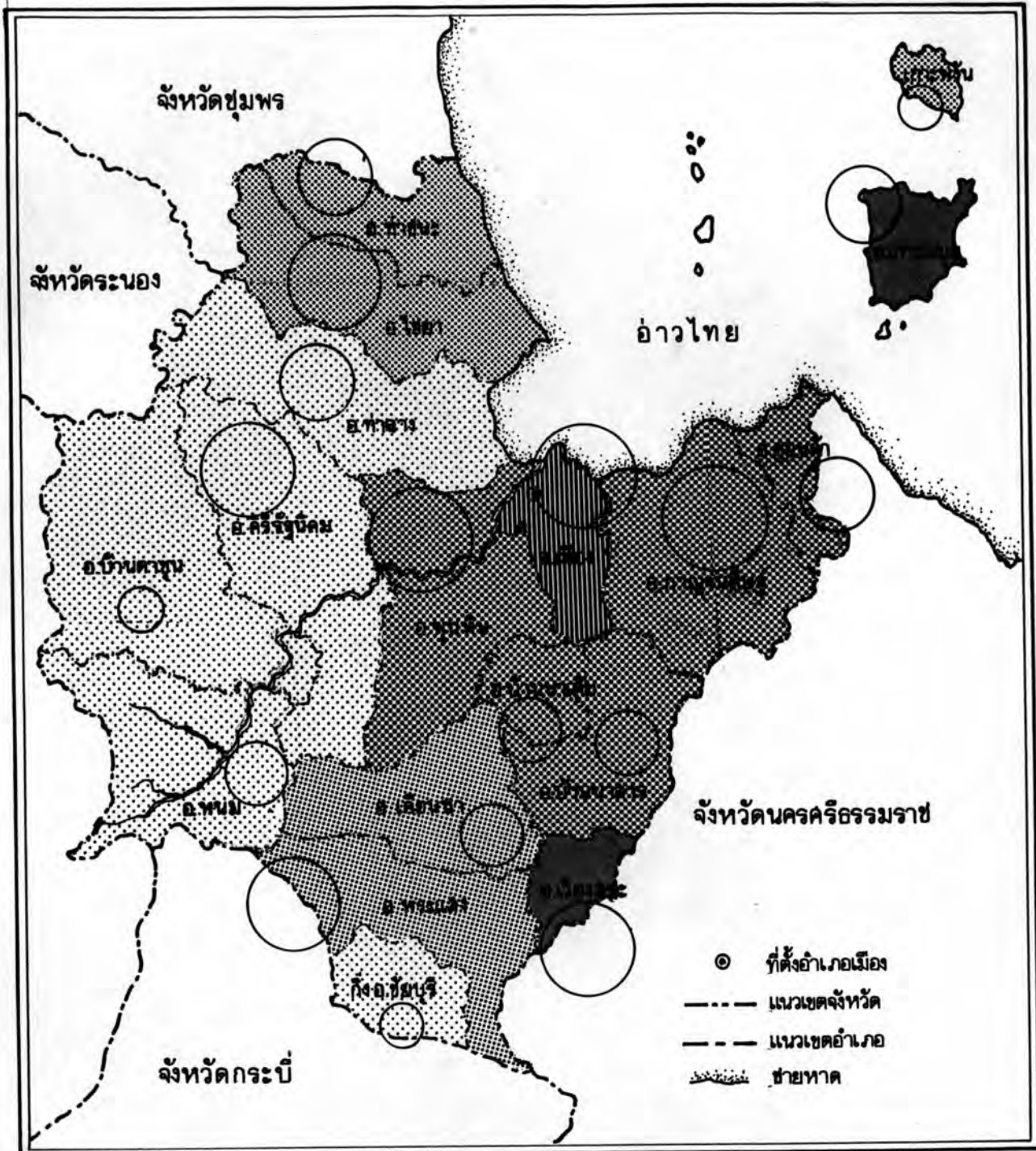
2. กิ่งอำเภอชัยบุรีแยกจากอำเภอพระแสงในปี พ.ศ.2524 อำเภอพระแสง จึงมีพื้นที่ลดลงจาก 1390.70 ตารางกิโลเมตร เป็น 950.00 ตารางกิโลเมตร

3. การคิดอัตราการเปลี่ยนแปลงของเทศบาลตำบลท่าข้าม จะคิดตั้งแต่ปี พ.ศ.2529 ซึ่งมีประชากร 20,275 คน

4. การคิดอัตราการเปลี่ยนแปลงของกิ่งอำเภอชัยบุรี จะคิดตั้งแต่ปี พ.ศ.2524 ซึ่งมีประชากร 7,555 คน

5. จำนวน และสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงของเทศบาลตำบลท่าข้าม และกิ่งอำเภอชัยบุรี คิดรวมไว้ในอำเภอพุนพินและพระแสงตามลำดับ ยังไม่สามารถแยกพิจารณาได้ เช่นเดียวกับอำเภอเมืองเนื่องจากเพิ่งเริ่มจัดตั้ง ตัวเลขจึงยังไม่สมบูรณ์

6. ตัวเลขในวงเล็บ คิดจากจำนวนประชากรที่แยกพื้นที่ใหม่ออกไปแล้ว



แสดง : ขนาดประชากร และความหนาแน่นประชากร จ.ลุ่มภู



ที่มา : ตารางที่ 3.2



แผนที่ 3.3



3. พื้นที่ที่มีจำนวนประชากรค่อนข้างมาก มีประชากรเบาบางถึงหนาแน่นปานกลาง คือ 25-60 คนต่อตารางกิโลเมตร แต่มีอัตราการขยายตัวของประชากรสูงมากถึงร้อยละ 3.0-6.0 ต่อปี ได้แก่ อำเภอเคียนซา กิ่งอำเภอชัยบุรี อำเภอพนม อำเภอดอนสัก อำเภอพระแสง และอำเภอกุนทัน

4. พื้นที่ที่มีจำนวนประชากรปานกลาง มีความหนาแน่นของประชากร 40-80 คนต่อตารางกิโลเมตร แต่อัตราการขยายตัวของประชากรต่ำมาก คือ ต่ำกว่าร้อยละ 1.2 ต่อปี ได้แก่ อำเภอท่าชนะ และอำเภอบ้านนาสาร

5. พื้นที่ชนบทที่มีประชากรน้อย ประชากรเบาบางมีความหนาแน่นของประชากร 8-38 คนต่อตารางกิโลเมตร และมีอัตราการขยายตัวของประชากรโดยเฉลี่ยร้อยละ 1.00-2.20 ต่อปี ได้แก่ อำเภอไชยา อำเภอกีรีรัฐนิคม อำเภอบ้านตาขุน และอำเภอท่าฉาง

6. พื้นที่ที่มีจำนวนประชากรลดลง และมีอัตราการขยายตัวของประชากรโดยเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 0.90 ต่อปี ได้แก่ อำเภอเกาะพะงัน และอำเภอเกาะสมุย

จากลักษณะดังกล่าวพบว่า พื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีแถบตะวันออกจะมีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น โดยเฉพาะทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นศูนย์กลางการปกครองของจังหวัด และมีส่วนที่ติดกับอำเภอบ้านดอนที่เป็นจุดที่ใช้เชื่อมต่อกับแหล่งท่องเที่ยวและพื้นที่โดยรอบทางทะเล ส่วนพื้นที่แถบใต้ของจังหวัดจะเป็นพื้นที่ที่มีการขยายตัวของประชากรในอัตราที่สูงมากส่วนแถบตะวันตก มีประชากรน้อย และเบาบางมาก

3.3.4 การคาดประมาณจำนวนประชากรในอนาคต

ในการคาดประมาณจำนวนประชากรของจังหวัดสุราษฎร์ธานีในอีก 20 ปีข้างหน้า ใช้เกณฑ์ของอัตราการขยายตัวของประชากรในช่วงปี พ.ศ.2521-2531 ซึ่งมีอัตราการขยายตัวโดยเฉลี่ยร้อยละ 2.02 ต่อปี ในการคำนวณประชากรใช้สูตร GEOMETRIC RATE OF GROWTH

$$P_n = P_t (1+r)^n$$

$$r = \sqrt[n]{\frac{P_t}{P_o}} - 1$$

เมื่อ r = อัตราการขยายตัวของประชากร

P_o = จำนวนประชากรในปี พ.ศ.2521

P_t = จำนวนประชากรในปี พ.ศ.2531

P_n = จำนวนประชากรในอนาคต

$$n = \text{ช่วงเวลาระหว่าง Pt-Po} = 10\text{ปี}$$

ดังมีรายละเอียดจำนวนประชากรดังนี้

ประชากรในปี พ.ศ. 2535	มีจำนวน	771,355	คน
ประชากรในปี พ.ศ. 2540	มีจำนวน	852,474	คน
ประชากรในปี พ.ศ. 2545	มีจำนวน	942,123	คน
ประชากรในปี พ.ศ. 2550	มีจำนวน	1,041,200	คน

3.4 บริการทางสังคม

3.4.1 สถาบันการศึกษา จังหวัดสุราษฎร์ธานีจัดเป็นศูนย์กลางที่สำคัญทางการศึกษาของภาคใต้ตอนบนแห่งหนึ่ง มีการให้บริการทางการศึกษาทุกระดับขึ้นตั้งแต่อนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะระดับอาชีวศึกษานั้นมีวิทยาลัยพยาบาล วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยเกษตรกรรม วิทยาลัยครู โดยมีสถานศึกษาจำนวน 652 แห่ง มีศูนย์กลางทางการศึกษาที่สำคัญของจังหวัด 3 แห่ง คือ

ก. อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี มีสถานการศึกษา ทั้งสิ้น 68 แห่ง เป็นที่รวมของการศึกษาระดับวิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยพยาบาล วิทยาลัยครู และเป็นที่ตั้งของโรงเรียนสอนคนตาบอดภาคใต้ ซึ่งนับว่าเป็นพื้นที่ที่มีโอกาสทางการศึกษาสูงกว่าพื้นที่อื่นๆ

ข. อำเภอพุนพิน เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางการศึกษารองลงมา มีสถานศึกษาทั้งสิ้น 71 แห่ง

ค. อำเภอพนม เป็นที่ตั้งของวิทยาลัยเกษตรกรรมจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีสถานศึกษาทั้งสิ้น 27 แห่ง

3.4.2 การสาธารณสุข

จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นจังหวัดที่มีความเจริญทางด้านกายภาพเข้าสู่มหานครเกือบทั่วถึง มีโรงพยาบาลทั้งสิ้น 20 แห่ง โดยเป็นโรงพยาบาลของรัฐบาล 17 แห่ง และโรงพยาบาลเอกชน 3 แห่ง ในเขตอำเภอเมืองมีโรงพยาบาลมากที่สุดจำนวน 3 แห่ง โดยเป็นโรงพยาบาลกลาง 1 แห่ง คือ โรงพยาบาลสวนสราญรมย์ โรงพยาบาลศูนย์ 1 แห่ง คือ โรงพยาบาลสุราษฎร์ธานี โรงพยาบาลอำเภอ 15 แห่ง สถานีอนามัย 143 แห่ง คลินิกแพทย์ 50 แห่ง โรคที่พบส่วนใหญ่เป็นโรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจ โรคติดเชื้อและปรสิต และ

ตารางที่ 3.6 จำนวนสถานศึกษาทุกระดับ ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี รายอำเภอ ปี พ.ศ. 2531

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	จำนวนสถานศึกษา
1. เมือง	68
2. พุนพิน	71
3. กาญจนดิษฐ์	63
4. ไชยา	41
5. ศิวิรัตนนิคม	51
6. พระแสง	33
7. เกาะสมุย	27
8. ท่าชนะ	33
9. ท่าฉาง	26
10. นาสาร	52
11. พนม	27
12. เวียงสระ	48
13. คอนสัก	28
14. เกาะพัง	12
15. เคียนซา	25
16. บ้านนาเดิม	16
17. บ้านตาขุน	20
18. ชัยบุรี	-
รวม	652

ที่มา : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตารางที่ 3.7 จำนวนสถานบริการสาธารณสุขในจังหวัดสุราษฎร์ธานี แยกรายอำเภอ
ปีพ.ศ. 2531

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	จำนวนโรงพยาบาล(แห่ง)	จำนวนสถานีอนามัย(แห่ง)
เมือง	3	13
พุนพิน	2	13
กาญจนดิษฐ์	1	12
ไชยา	1	8
คีรีรัฐนิคม	1	9
พระแสง	1	14
เกาะสมุย	1	8
ท่าชนะ	4	4
ท่าฉาง	- *	6
บ้านนาสาร	1	9
พนม	1	7
เวียงสระ	1	8
ดอนสัก	1	5
เกาะพะงัน	1	6
เคียนซา	1	6
บ้านนาเค็ม	1	5
บ้านตาขุน	- *	6
ชัยบุรี	- *	2
รวม	17	143

ที่มา : สำนักงานสาธารณสุข สุราษฎร์ธานี

* เป็นโรงพยาบาลที่กำลังก่อสร้าง ยังไม่เปิดบริการ

โรคเกี่ยวกับทางเดินอาหาร

3.4.3 การประปา

ในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีพื้นที่ชุมชนที่ได้รับบริการน้ำประปาจำนวน 14 แห่ง ประกอบด้วยเทศบาล 3 แห่ง สุขาภิบาล 11 แห่ง มีจำนวนผู้ได้รับบริการน้ำประปาเฉลี่ยร้อยละ 44.2 ของจำนวนครัวเรือนในเขตชุมชน ปัญหาสำคัญของการขยายบริการ คือ ขาดงบประมาณกำลังคน และอุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ ที่มีอยู่ก็ล้าสมัยและขาดประสิทธิภาพ ทำให้เกิดการอุดตันและแตกได้ง่าย อีกทั้งปัญหาแหล่งน้ำที่ใช้ในการทำน้ำประปา มีปริมาณน้ำไม่เพียงพอกับความต้องการ

3.4.4 ไฟฟ้า

การบริการไฟฟ้าในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ดำเนินการโดยการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค สามารถจำหน่ายไฟฟ้าให้แก่อำเภอต่างๆ ได้เกือบทั้งหมด เว้นแต่บริเวณที่เป็นเกาะ ได้มีโครงการก่อสร้างเชื่อมโยงระบบจำหน่ายด้วยสายเคเบิลใต้น้ำไปยังเกาะสมุย และมีการก่อสร้างเขื่อนเชี่ยวหลาน ที่อำเภอบ้านตาขุน ซึ่งจะเป็นแหล่งพลังงานไฟฟ้าที่สำคัญในอนาคต

3.5 สรุปสภาพทั่วไป

จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นจังหวัดหนึ่งทางภาคใต้ที่ถูกกำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ให้จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นเมืองหลักแห่งหนึ่งของภาคใต้ โดยมีบทบาทด้านอุตสาหกรรม ศูนย์กลางกระจายความเจริญด้านชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ด้านตะวันออก ศูนย์กลางกระจายสินค้าที่สำคัญในภาคใต้ตอนบน ปัจจุบันจังหวัดสุราษฎร์ธานีมีบทบาทสำคัญของภาคใต้ตอนบนทั้งด้านการคมนาคมขนส่งเศรษฐกิจ การบริหารราชการ การบริการสังคม และระบบชุมชน

จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีพื้นที่ ประมาณ 12,892.21 ตารางกิโลเมตร ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่มากที่สุดของภาคใต้ โดยมีลักษณะภูมิประเทศที่ผสมผสานกันหลายลักษณะ คือประกอบด้วยพื้นที่ที่เป็นภูเขาสูง ทางทิศตะวันตก และตะวันออก มีพื้นที่ราบอยู่บริเวณตอนกลางของจังหวัด โดยมีแม่น้ำสายสำคัญ 2 สายไหลผ่าน ได้แก่ แม่น้ำตาปี และแม่น้ำพุมดวง นอกจากนี้ยังมีพื้นที่เกาะในทะเลอีกมาก บริเวณอ่าวบ้านดอน เกาะที่สำคัญ ได้แก่ เกาะสมุย เกาะพะงัน และหมู่เกาะอ่างทอง สำหรับการคมนาคมขนส่งนั้น จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีความได้เปรียบด้านที่ตั้ง

ที่อยู่กึ่งกลางระหว่างกรุงเทพฯ กับภาคใต้ตอนล่าง จึงเป็นจุดแวะพักที่สำคัญของผู้ที่จะเดินทาง
ไปภาคใต้ทั้งทางฝั่งทะเลอันดามัน และฝั่งทะเลด้านอ่าวไทย ทั้งนี้ในการคมนาคมของจังหวัด
สามารถเดินทางได้สะดวกหลายเส้นทางทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ส่วนทางด้าน
ทรัพยากรธรรมชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานีนับได้ว่าเป็นจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร
ธรรมชาติ ได้แก่ ป่าไม้ ซึ่งมีป่าดงดิบตามแถบภูเขาสูง และป่าชายเลนตามชายฝั่งทะเล ทั้งนี้
เนื่องจากพื้นที่จังหวัดทางเหนือและตะวันออก มีอาณาเขตติดต่อกับอ่าวไทย ทำให้มีอาชีพประมง
และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งทะเลซึ่งปัจจุบันมีการเลี้ยงกุ้งกุลาค่ากันมาก และการที่มีแม่น้ำตาปี
แม่น้ำพุมดวง ไหลผ่านพื้นที่ตอนกลางของจังหวัด แหล่งน้ำดังกล่าวนี้สามารถนำเอามาใช้
ประโยชน์ทั้งในรูปของพลังงาน การชลประทานเพื่อการเกษตรการประมงและจากการที่พื้นที่ติด
กับอ่าวไทยตลอดทั้งมีพื้นที่เกาะในทะเลอีกมากมาย ซึ่งเป็นทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญ
ประกอบกับมีเส้นทางการคมนาคมที่ติดต่อได้สะดวกหลายเส้นทาง ต่างๆ เหล่านี้ ทำให้มี
นักท่องเที่ยวในแต่ละปีเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะท่าเรือเฟอร์รี่ ในอำเภอดอนสัก ที่ใช้ติดต่อ
ระหว่างแผ่นดินใหญ่กับเกาะสมุยและหมู่เกาะต่าง ๆ เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ของ
จังหวัดซึ่งเป็นที่นิยมในระดับนานาชาติ

จากความสำเร็จเปรียบในเชิงที่ตั้งของจังหวัด และ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากร
ทางธรรมชาติต่างๆ นั้น ทำให้จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจสูงเป็นอันดับที่ 3
ของภาค รองจากจังหวัดสงขลา และนครศรีธรรมราช สาขาการผลิตที่ทำรายได้ให้แก่จังหวัด
มากที่สุด คือ กสิกรรม พืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน มะพร้าว ยางพารา เป็นต้น
มูลค่าสูงสุดในผลิตภัณฑ์ของจังหวัดคือ ผลผลิตทางเกษตรกรรมทั้งพืชเศรษฐกิจที่สำคัญและผลผลิต
ทางประมง ซึ่งในอนาคตสาขาเกษตรกรรมก็ยังมีบทบาทต่อจังหวัดควบคู่ไปกับสภาพหลักด้าน
การบริการ เพราะการท่องเที่ยวจะคงยังเป็นปัจจัยที่ดึงดูด และกระตุ้นความเจริญเติบโตให้กับ
จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งปัจจุบันสาขาด้านการผลิตการบริการในรูปแบบของธุรกิจโรงแรม
ร้านอาหารต่างๆ ได้ขยายตัวมากขึ้นเพื่อตอบสนองการท่องเที่ยวที่เพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะ
เกาะสมุยซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัด เป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมจาก
นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติมาก ซึ่งจัดได้ว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญระดับประเทศ